

Kuulutus

30.9.2020

KaivNro 6926
KaivNro K7441
KaivNro K7977
KaivNro 3831

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 30.9.2020 antanut päätökset kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta.

Kaivosoikeuksien haltija: Endomines Oy
Kaivospiirit ja KaivNro: Hosko 6926, Kuivisto K7441, Muurinsuo K7977, Rämepuro 3831
Alueiden sijainti: Ilomantsi

Päätöksiin saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusajaksi on 30 päivää päätöksen antopäivästä. Päätösten liitteinä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätökset ovat nähtävillä Ilomantsin kunnan ilmoitustaululla (Soihtulantie 7, Ilomantsi) ja Tukesin kirjaamossa (Opastinsilta 12 B, Helsinki) sekä Tukesin kotisivulla (<https://tukes.fi/maatokset-ja-kuulutukset/yleiset-ja-yksityiset-edut-kaivostoiminta>).

Lisätietoja: kaivosasiat@tukes.fi tai Maria Kivi, puh. 029 5052 132

Kuulutettu 30.9.2020

Pidetään nähtävänä 30.10.2020 saakka

PÄÄTÖS KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISESTA

Kaivospiirin haltija

Endomines Oy
y-tunnus: 1061211-5
Ilomantsi
Suomi

Yhteystiedot:

Endomines Oy
Pampalontie 11
82967 Hattu

Lisätietoja antaa:

Hannu-Pekka Raappana, puh. +358 505 982 751

Kaivospiiri

Hosko (KaivNro 6926)

Sijainti

Ilomantsi (kaivospiirin kartta on esitetty liitteessä 1)

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) antaa Endomines Oy:lle päätöksen kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisista määräyksistä koskien Hosko-kaivospiiriä (KaivNro 6926).

Perustelut: Kaivoslaki 52 §, 125 § ja 181 §

Peruste määräysten tarkistamiselle

Kaivosviranomaisen antama päätös 24.6.2014, Lupamääräys 5:

Lupamääräykset tarkistetaan ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 1.6.2019.

Kaivostoimintaan sovellettavat säännökset

Kaivostoiminnan harjoittajan on toiminnassaan huomioitava, mitä kaivoslain 181 §:n nojalla säädetään.

Kaivosviranomaisen uudet lupamääräykset ja perustelut

Tämän päätöksen lupamääräykset korvaavat 24.6.2014 annetun päätöksen lupamääräykset.

Kaivosoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan, mitä kaivoslain 6, 17, 18, 97, 101 ja 108-111 §:ssä, 11 ja 13-15 luvussa sekä 171 ja 172 §:ssä säädetään.

Lupamääräys 1

Kaivosviranomaisen 24.6.2014 antamalla päätöksellä määrätty kaivosvakuus (10 000 €) on asetettu, eikä toiminnassa ole tapahtunut tämän jälkeen sellaisia muutoksia, joista aiheutuisi muutoksia asetetun vakuuden määrään.

Perustelut:

Kaivosviranomaisen 17.6.2020 suorittaman kaivospiirikatselmuksen perusteella kaivosvakuus on riittävä. Lopullisen vakuuden määrä arvioidaan louhossuunnitelman perusteella viimeistään varsinaisen kaivostyön alkaessa.

Kaivosvakuudella katetaan alueella sijaitsevien kairaputkien katkaisu ja hatutus. Alueen saattamiseksi yleisen turvallisuuden vaatimaan tilaan koelouhos täytyy luiskata ja soranottoalue aidata. Arviolta aitaa tehdään noin 600 m. Alueelle ei rakenneta kiinteitä rakennuksia.

Kaivoslaki 108 §, 109 § ja 181 §

Lupamääräys 2

Lupamääräykset tarkistetaan ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista, mutta kuitenkin viimeistään 1.9.2025.

Kaivosyhtiön tulee toimittaa ajan tasalla oleva selvitys kaivoksen lopetus- ja jälkihoitotoimenpiteistä, jotta kaivosviranomainen voi arvioida ja tarkistaa vakuuden sisällön kattavuuden ja suuruuden riittävyyden. Selvitys tulee toimittaa 1.7.2025 mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki 62 §

Asian käsittely

Asiasta tiedottaminen ja lausuntopyynnöt

Kaivosviranomaisen on tiedottanut asiasta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Tukesin ilmoitustaululla ja osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/yleiset-ja-yksityiset-edut-kaivostoiminta> sekä Ilomantsin kunnan ilmoitustaululla. Asia on kuulutettu 18.5.2020 ja asiakirjat ovat olleet nähtävillä 17.6.2020 saakka.

Asiasta on 18.5.2020 ilmoitettu asianosaisille kirjeitse. Asiasta on tiedotettu myös Pogostan Sanomat -lehdessä.

Asiasta on lähetetty lausuntopyynnöt 18.5.2020 Ilomantsin kunnalle, Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle.

Lausunnot sekä muistutukset ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 17.6.2020.

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä kaivosyhtiön selitys

LAUSUNNOT

Kuulutuksen johdosta lausunnon on antanut Ilomantsin kunta. Lausunto on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 2. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Metsähallitus ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole asiaan lausuttavaa.

Ilomantsin kunta on antanut yhteisen lausunnon koskien Hoskon, Kuiviston, Muurinsuon ja Rämepuron kaivospiirejä. Lausunnossa on todettu, ettei kunnalla ole huomautettavaa näiden kaivospiirien kuulemisasiakirjoista, ja lisäksi on todettu seuraavaa:

”Kaikkien kaivospiirien osalta kaivostoiminnalla arvioidaan olevan sekä positiivisia että negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia. Pampalon kaivoksella on ollut positiivinen vaikutus Ilomantsin aluetalouteen elinkeinotoimintaa edesauttavana ja stimuloivana toimijana. Negatiivisia vaikutuksia kaivostoiminnalla pelätään olevan virkistysalueisiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Endomines Oy vakuuttaa hakemuksessaan toimivansa noudattaen lainsäädäntöä, ympäristöluvan ja kaivosviranomaisen antamia määräyksiä siten, ettei toiminnasta aiheudu laissa kiellettyä seurausta.”

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

Hakemuksen johdosta ei ole jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

HAKIJAN SELITYS

Kaivosviranomaisen ei ole pyytänyt hakijayhtiöltä kaivoslain 42 §:n mukaista selitystä annetun lausunnon johdosta.

Kaivosviranomaisen vastaus lausunnossa esitettyyn

Päätöksessä on kaivoslain 56 §:n mukaisesti otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Kaivosviranomaisella ei ole kommentoitavaa annettuun lausuntoon.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain 58 §:n mukaisesti.

Päätös toimitetaan päätöksenantopäivänä Endomines Oy:lle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan Ilomantsin kunnalle, Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle, Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle, Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Päätöksen antamisesta kuulutetaan Ilomantsin kunnan ilmoitustaululla. Päätöksen antamisesta ilmoitetaan myös Pogostan Sanomat -lehdessä.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista annetun asetuksen (1391/2018) mukaisesti 2 000 €. Maksuun lisätään toteutuneet ilmoituskustannukset ja käsittelymaksu. Lasku toimitetaan erikseen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain 162 §:n nojalla Itä-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteessä 3 olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Hallintolainkäyttölaki (586/1996)

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1391/2018)

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Maria Kivi puh. 029 5052 132

Ossi Leinonen
johtava asiantuntija

Maria Kivi
ylitarkastaja

Liitteet

1. Kaivospiirin kartta
2. Lausunnot
3. Valitusosoitus
4. Lista asianosaisista

Endomines Oy:n kaivospiirien sijainti (mittakaava ja rajat ohjeelliset):

Hosko KaivNro 6926, Kuivisto KaivNro K7441, Rämepuro KaivNro 3831 ja Muurinsuo KaivNro K7977

Annetut lausunnot

- Ilomantsin kunta
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- Metsähallitus

Lausuntopyyntö, Endomines Oy, kuulemisasiakirjoista Hosko/Kuivisto/Muurinsuo/Rämepuro

123/10/2020

Kunnanhallitus 08.06.2020 § 76

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla lausuntoa Hoskon (kaivNro 6926), Kuiviston (KaivNro K7441), Muurinsuo (KaivNro K7977) ja Rämepuro (KaivNro 3831) kaivospiirien kuulemisasiakirjoista 17.6.2020 mennessä.

Kaivospiirien kuulemisen perusteena on kaivoslain (621/2011) 52.3 §, 108 § ja 109 §.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta vaikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
- 3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- 5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- 6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
  - Kaivosluvan haltijan on asetettava kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten vakuus, jonka on oltava riittävä kaivostoiminnan laatu ja laajuus, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja muun lain nojalla vaaditut vakuudet huomioon ottaen.
  - Lupaviranomainen määrää vakuuden lajin ja suuruuden asianomaisessa luvassa. Vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti.

7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Kaivosviranomaisen viittaa Hoskon, Kuiviston, Muurinsuon ja Rämepuron -kaivospiirille annettuihin lupamääräyksiin 24.6.2014, erityisesti lupamääräykseen 5: Lupamääräykset tarkistetaan ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 1.6.2019.

Hoskon ja Rämepuron kaivoksilla on voimassaolevat ympäristöluvut. Muurinsuon ja Kuiviston kaivospiireillä ei ole ympäristölupia. Kaikkien kaivospiirien kaivokset ovat avolouhoksia sisältäen sivukivialueen, pintamaiden läjitysalueen sekä kuivanapitovesien selkeytsaltaat. Kaikkien kaivospiirien alueelta louhittu malmi tullaan kuljettamaan rikastettavaksi Pampalon rikastamolle eikä kaivospiirien alueille tulla rakentamaan kiinteitä rakennuksia.

Kaivosluvan haltijan on asetettava omavelkaiset pankkitakaukset Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain mukaisia lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten. Rämepuron osalta takaussumma on 15 000 euroa ja Hoskon osalta 10 000 euroa. Muurinsuolle ja Kuivistolle kummallekin esitetään 1000 euron pankkitakausta kairaputken katkaisua varten.

Kaikkien kaivospiirien osalta kaivostoiminnalla arvioidaan olevan sekä positiivisia että negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia. Pampalon kaivoksella on ollut positiivinen vaikutus Ilomantsin aluetalouteen elinkeinotoimintaa edesauttavana ja stimuloivana toimijana. Negatiivisia vaikutuksia kaivostoiminnalla pelätään olevan virkistysalueisiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Endomines Oy vakuuttaa hakemuksessaan toimivansa noudattaen lainsäädäntöä, ympäristöluvan ja kaivosviranomaisen antamia määräyksiä siten, ettei toiminnasta aiheudu laissa kiellettyä seurausta.

Alla linkit kuulemisasiakirjoihin.

[Hosko \(KaivNro 6926\)](#)

[Kuivisto \(KaivNro K7441\)](#)

[Muurinsuo \(KaivNro K7977\)](#)

[Rämepuro \(KaivNro 3831\)](#)

Asian on valmistellut kunnanjohtaja.

PÄÄTÖSEHDOTUS: Ilomantsin kunta toteaa lausuntonaan, ettei sillä ole huomautettavaa Hoskon (KaivNro 6926), Kuiviston (KaivNro K7441), Muurinsuon (KaivNro K7977) eikä Rämepuron (KaivNro 3831)

kuulemisasiakirjoista.

PÄÄTÖS: Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi,
1. kaivosasiat@tukes.fi

Otteen oikeaksi todistaa:

Ilomantsissa 9.6.2020

Jari Kattainen
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUKIELLOT JA NIIDEN PERUSTEET

Tähän päätökseen ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Ilomantsissa 9.6.2020

Jari Kattainen

Annettu sähköpostin kuljetettavaksi

Ilomantsissa 9.6.2020

Minna Kontturi

Kivi Maria (Tukes)

Lähetäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: keskiviikko 20. toukokuuta 2020 13.52
Vastaanottaja: Leinonen Ossi (Tukes); Kivi Maria (Tukes)
Aihe: VL: Endomines Oy:n kaivospiirejä Hosko, Kuivisto, Muurinsuo ja Rämepuro koskeva lupamääräysten tarkistamisasia

---

Lähetäjä: Kirjaamo MKL <kirjaamo@pohjois-karjala.fi>
Lähetetty: keskiviikko 20. toukokuuta 2020 12.27
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Kopio: pasi.pitkanen@pohjois-karjala.fi; Nykänen Jukka <jukka.nykanen@pohjois-karjala.fi>; Suorsa Jyrki <jyrki.suorsa@pohjois-karjala.fi>; Viinikka Heikki <heikki.viinikka@pohjois-karjala.fi>
Aihe: Endomines Oy:n kaivospiirejä Hosko, Kuivisto, Muurinsuo ja Rämepuro koskeva lupamääräysten tarkistamisasia

Hei,
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ei näe tarvetta antaa lausuntoa Endomines Oy:n kaivospiirejä Hosko, Kuivisto, Muurinsuo ja Rämepuro koskevaan lupamääräysten tarkistamisasiaan.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pielisjoen linna, Siltakatu 2
80100 Joensuu
Puhelin 013 267 4700
kirjaamo(at)pohjois-karjala.fi
www.pohjois-karjala.fi/maakuntaliitto

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Kivi Maria (Tukes)

Lähetäjä: Tukes KaivosAsiat
Lähetetty: maanantai 22. kesäkuuta 2020 9.16
Vastaanottaja: Leinonen Ossi (Tukes); Kivi Maria (Tukes)
Aihe: VL: KaivNro 6926

Lähetäjä: Hasa Jenni <Jenni.Hasa@metsa.fi>
Lähetetty: maanantai 22. kesäkuuta 2020 9.15
Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>
Aihe: KaivNro 6926

Hei,

Metsähallituksella ei asiaan KaivNro 6926 lausuttavaa.

Ystävällisin terveisin Jenni Hasa

JENNI HASA

Kaivannaisasiantuntija / Gruvspecialist / Mining Specialist

Metsähallitus

Kiinteistökehitys / Fastighetsutveckling / Property Development

PL 8016 (Pilke-talo, Ounasjoentie 6)
96101 Rovaniemi
Finland

+358 (0)40 482 3961

Virallinen sähköposti osoitteeseen kirjaamo@metsa.fi
www.metsa.fi www.kaivannaiset.fi www.laatumaa.fi

LinkedIn: Metsahallitus

Twitter: @metsahallitus

Facebook: Metsähallitus, Laatumaa

Instagram: @metsahallitus_forststyrelsen @paras_pala_suomea
#metsahallitus #laatumaa #paraspalasuomea

Luonnon arvon vastuullista kehittämistä yli sukupolvien.
Ansvarsfull utveckling av naturens värde över generationer.
Fostering the value of nature responsibly across the generations.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. **Valitusaika päättyy 30.10.2020.**

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 260 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä valittajan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty muistakin tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio

Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio

Puhelin: 029 56 42500, asiakaspalvelu 029 56 42502

Faksi: 029 56 42501

Sähköposti: ita-suomi.hao(at)oikeus.fi

Sähköpostia lähetettäessä (at)-merkintä korvataan @-merkillä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.